

Skenirani vzorci natisnjeni na različne materiale - blagovna znamka HA HA (desno fototapeta).

Okvirjeni grafiki giclée ilustratorke Polone Kosec.

UMETNOST JE V

Tina KOŠIR,

Artiko, d. o. o., Stegne 3, 1000 Ljubljana, www.artiko.si
T: +386 (0)1 500 11 34, E: info@artiko.si

Umetnost ni le v klasičnih oblikah, kot so umetniške slike, kipi in podobno. S sodobnimi tehnologijami lahko pretvorimo umetniška dela v digitalno obliko in potem s pravo strojno opremo spet v oprijemljivo, tiskano. Govorimo o posebnem tisku, pri katerem je natisnjena grafika na videz skoraj povsem enaka originalu. Za ta dosežek so potrebni poleg profesionalne opreme tudi potrpljenje in znanje o barvnem upravljanju ter pravilen izbor tiskanega materiala.

Razvoj umetniškega tiska

V preteklosti, ko še ni bilo sledu o tiskalnikih, kakršni so danes, so se umetniki že sami srečali s tiskarskimi tehnikami, kot sta litografija in jedkanica, in tako svoja dela predstavili kot umetniške izdelke.

Prvi, ki se je z digitalnim tiskom grafik začel intenzivno ukvarjati, je bil leta 1991 tiskar Jack Duganne, ki je umetniški tisk grafik velikega formata oziroma tisk grafik FineArt poimenoval giclée grafika. Izraz giclée izhaja iz francoščine in pomeni škropiti ali brizgati. Tehnika izdelovanja grafik giclée temelji na digitalnih zapisih umetniških del, ki so natisnjena s profesionalnimi kapljičnimi tiskalniki, in ima veliko prednosti pred starejšimi tehnikami tiska. S kapljičnimi digitalnimi tiskalniki je mogoče natisniti oziroma brizgati obsežno in barvno bogato grafiko, ki jo je s prostim očesom hitro mogoče zamenjati z originalnim umetniškim delom. V primerjavi z drugimi digitalnimi tehnikami tiska (UV-, solventni ipd.) je tehnika giclée najbolj realna in skoraj identična originalu. Grafika giclée je priznan termin, s katerim se označi natisnjeno reprodukcijo umetniškega dela, kjer izdelava poteka po predpisih oziroma standardih (barvni nadzor, kapljični tiskalniki velikega formata, priznani umetniški papirji itn.).

Uporaba grafike giclée

Tehnika izdelave grafike giclée je nadvse primerna za vse umetnike, ki želijo svoja originalna umetniška dela nadgraditi z manjšo

serijo grafik različnih dimenzij. Vedno več samostojnih umetnikov je nad tehnologijo tiska grafik giclée navdušenih, saj lahko svoje natisnjeno umetniško delo občudujejo doma, medtem ko original že kraljuje na steni naročnika. Druga možnost, ki jo umetniki s pridom izkoriščajo, je tudi ta, da svoje digitalizirane originale prodajajo končnim kupcem v pomanjšani različici, ki so cenovno mnogo bolj dostopne kot originali.

Vedno več grafik giclée je mogoče opaziti v tujini tudi v posameznih galerijah in muzejih kot samostojne grafike, saj se z lahkoto kvalificirajo med muzejske standarde. Poleg tega se manjše grafike v galerijah in muzejih lahko uporabljajo kot poslovna ali splošna darila, ki spadajo v ponudbo njihovih trgovin. Grafike giclée je treba pravilno označevati in podpisovati, kot to narekujejo svetovni umetniški standardi. V tujini je prodaja grafik znanih umetnikov že ustaljena, v Sloveniji pa se tehnologija in uporaba še razvijata in počasi prodirata v zavest vsem, ki tovrstnih grafik še ne sprejemajo kot del umetnosti.

Postopek izdelave grafik giclée

V podjetju Artiko, d. o. o., se s postopki digitalizacije in reproduciranjem umetniških del, med katerimi so v večini umetniške slike in ilustracije, profesionalno ukvarjajo že četrto leto. Na spletnem portalu Artbutik ponujajo pestro paleto reprodukcij znanih in manj znanih slovenskih umetnikov in ta izziv je omogočil vrhunsko in profesionalno izdelavo natisnjenih grafik.

Grafika giclée na platno FineArt, napeta na podokvir (avtor Uroš Paternu).

Primerjava originalov in grafik giclée - Razstava Artiko 2009.

TISKU

Vse se začne pri postopku digitalizacije umetniškega dela, ki mora biti opravljena odlično, na primerni napravi, kot je skener velikega formata Cruse. Že nastavitev optičnega odčitavanja oziroma digitalizacije in osvetlitev zelo pomembno vplivata na kakovost izdelave grafike skozi nadaljnje postopke obdelave. Pri digitalni pripravi umetniškega dela igra ključno vlogo barvno upravljanje. Zaradi tiska obsežne palete barv je najprimernejši izbor prav kapljična tehnologija, ki s svojimi pigmentnimi barvili omogoča vrhunski videz širokega barvnega prostora in obstojnost barv. Pri tisku je pomemben tudi izbor umetniških papirjev, ki s svojimi lastnostmi prav tako pripomorejo k čim večjemu barvnemu obsegu izpisa in dolgi obstojnosti barv.

Najbolj pogosta umetniška papirja za tisk grafik giclée sta brezklislinski grafični papir z višjo gramaturo in rahlo teksturo ter umetniško tiskarsko platno. Zadnje se uporablja predvsem za tisk motivov, kot je olje na platnu, ali za tisk fotografij. Pri tisku na umetniško platno sta postala zelo priljubljena izdelka »fotka na platnu« in grafika giclée na platnu. Govorimo o končnem izdelku, pri katerem se natisnjen motiv na umetniško platno skrbno premaže z zaščitnim premazom in oplemeniti s podkvirjem oziroma slepim okvirjem. Slika je tako pripravljena le še za obešanje na steno.

Brez omejitev

Razvoj tehnologije močno vpliva na napredek tako v izdelavi grafične strojne opre-

me (skenerji, tiskalniki ipd.) kot tudi v domišljiji in kreativnosti. Ni namreč pravila, da se morajo umetniški motivi giclée natisniti le na umetniške papirje. Zakaj pa ne bi tiskali tudi na fototapete, skodelice ali tekstil? Z malo kreativnosti in izvirnosti lahko svoj dom, razstaveni prostor, pisarno ali delovni kotiček obogati z umetniškimi podobami. Meja je le domišljija.

Zanimivost

V Nemčiji in drugod v tujini je izdelava in prodaja grafik giclée znanih umetnikov že pogosta praksa. Prav poseben primer je dr-

žavna galerija v Stuttgartu, ki hrani svetovno znano umetnino mojstra Moneta z naslovom Topoli. Umetniško sliko so skenirali z velikofORMATNIM skenerjem Cruse in ob odprtju razstave o Monetu prodajali manjše grafike giclée v nakladi pribl. 250 izvodov. Obiskovalci so bili navdušeni, 30 grafik je bilo takoj prodanih, povečal se je tudi obisk galerije.

Vljudno vabljeni v galerijski prostor podjetja Artiko, d. o. o., kjer si lahko pogledate grafike giclée različnih umetnikov. Med njimi se skriva tudi Monet!

Odtis grafike na poliester - razstava Alenke Sottler v Galeriji Vžigalica.

Grafike na razstavi Sopotniki, november 2011, Mestna hiša, atrij - Biljana Unkovska.